

Knihy: Jindřich Novotný st. - 1873 - počátky služby 5.

Počátky kazatelské a misijní činnosti Jindřicha Novotného st. mají kořeny ve *Svobodné reformované církvi české* na podzim roku 1873, kdy se vrátil ze studijního pobytu v misijní instituci St. Chrischona v Basileji (1870–73). Kazatel Svobodné reformované církve popisuje ze svého pohledu ve své knize peripetie počátků služby Jindřicha Novotného st. i události a možné důvody jeho odchodu k baptistické misijní práci.

Další čtení na pokračování knihy Nástin dějin svobodných církví křesťanských zvláště pak Svobodné reformované církve české od Aloise Adlofa z roku 1905.



Knihy

Jindřich Novotný st. - 1873 - počátky služby 5.

kteří většinou učňové truhlářští z dílny Burdovy mívávali mládeneckou hodinu v neděli odp., již Burda a Jos. Motl, který se k Pánu v Praze v shromážděních našich obrátil, řídili. Netrvalo to dlouho, a mládenecké hodiny přestěhovaly se do bytu Adlofova a k tomu do bytu Clarkova v zimě 1879/80., kde bývaly ráno v neděli před shromážděním, kde až do onemocnění pí. Clarkové trvaly. Celá řada mladíků tam chodila, z nichž někteří nyní v církvi zaujímají čestná místa, někteří pak jsou i faráři v církvi reformované. Byly to hodiny velice krásné a povzbuzující.

V tlaku pronásledování obrátili se bratři třemi peticemi (obecnou, danou v Praze, v červnu, stupickou v červenci a Jos. Thompsonem za American Board 4. čc.) k Evangelické Allianci, která v Bazileji zasedati měla. Za tím Thompson těžce onemocněl a všecku práci musel přejati Schaufffer. Alliance vzala v úvahu stížnosti na porušení svobody náboženské v Rakousku, opatřila si dobrozdání právnických kapacit a 9. září 1879. zvolila po návrhu prof. Schaffa deputaci, která by u trůnu Jeho Veličenstva císaře rakouského za zastavení persekucí pro náboženství prosila. Zvoleni byli: bývalý městský rada města Bazileje Karel Sarasin, prof. Dr. Jan Kr. Riggenbach, plukovník von Büren

z Bernu, prof. Vignet z Lausanny, Harry Werney z Londýna, Mc Arthur z Londýna, hrabě Bismark-Bohlen z Berlína, far. Fisch z Paříže a Rev. Dr. Thompson z Berlína (na místě Rev. J. Halla.) Za tím staly se některé změny, Prof. J. Riggenbach z ohledu na vrchní církevní radu vídeňskou, prof. Vignet, Harry Verney odřekli, hr. Bismark-Bohlen dovolení od svého císaře nedostal, Thompson těžce onemocněl a brzo také zesnul, tak že zbyli rada Sarasin, far. Fisch a plukovník von Büren, k nimž však pozdější starosta londýnský, Mac Arthur, člen parlamentu, a irský šlechtic farář E. Bligh přibyli na vyzvání koncilu alliance v Londýně. Jednání alliance ovšem nezůstalo tajné. Tisk dle své barvy uveřejňoval své úvahy. Zatím deputace sešla se ve Vídni. Baron z Ottenfelsu, rakouský vyslanec v Bernu připravil přijetí jí velice laskavým způsobem. Ministr kultu Stremayer přijal dva členy deputace. Byl už z předu uvědoměn o úloze deputace. Litoval některé od podřízených orgánů z přehnané úřední horlivosti učiněné kroky, a slíbil nápravu. I hr. Taaffe přijal deputaci příznivě slibuje zmírnění trestů. Žádost o audienci byla milostivě přijata, a deputaci oznámeno, že císař pán udílení bude obecné audience v Pešti 6. listopadu. Deputace přijata tedy v Pešti i její spis, v němž krátce

vypsáno bylo, že věřícím provozovat náboženství se brání. »Myslíme, že se může tvrdit, že má-li náboženská víra, buď ona jaká buď, zůstat živá, má-li se ve svých oudech vzdělávati a posilovati, že potřebuje nezbytně vzájemného posilnění, společné modlitby, ježto její požehnání dle slova Božího zejména na pospolitosti se zakládá. Kde jest tedy pospolitost, kde jest scházení se různých rodin aneb jednotlivců zakázáno, tam se tím současně provozování křesťanského náboženství potlačuje.« Spis končí: »A tak si dovoluujeme nejuctivější prosbu, aby se Vaše Veličenstvo těchto utiskovaných milostivě ráčilo ujati a dopřáti také těmto našim křesťanským bratřím a kteří dle našeho pevného přesvědčení k Vašeho Veličenstva nejvěrnějším poddaným náležejí, onen veliký poklad svobody náboženské a strpění i takových náboženských vyznání, která se od uznaných zemských církví v nepodstatných věcech odchylují. Přejeme si a nadějeme se od Boha, že to přidá nový drahokam do koruny vysokého rakouského mocnáře a rozšíří na všechny Jeho národy bohaté požehnání skrze milost Boha a Pána našeho, když se v platnosti udrží a všeobecně upotřebí ona velká zásada svobody víry, kterou krásný základní kámen, státní zákon, rakouským zemím poskytuje a která od vysoké rak. vlády

také ku prospěchu ostatních národů ještě v posledních časech v platnosti zachována byla a kterou všude doporučovati si Ev. Alliance za úlohu vytkla.«

Císař pán vyslechl dobrotivě předsedu deputace Sarasina, který ukázav na účel Alliance dotkl se útisků, jež bylo se strany úřadů snášeti českým věřícím a prosil za odstranění zákazů. »Víme«, pravil, »že se takové věci nedějí s vědomím, nýbrž proti vysoké vůli Vašeho Veličenstva a chováme plnou důvěru, že dostačí, když události ty předneseme, abychom od laskavosti a blahosklonnosti V. Veličenstva pro všechny poddané pomoc obdrželi, a aby i těmto stísněným vzácná svoboda náboženství, kterou ústavní zřízení vyslovuje, ponechána byla.« Císař odpověděl: »Děkuji vám, pánové za dobré smýšlení, které jste vyslovili. Já o takovém utiskování nevím; ale bude to vyšetřeno. Nemyslím, že vychází od církve katolické. Spíše se zdá, že vyvoláno bylo protestantskými církevními úřady.« Mluvili ještě Bligh i Fisch, kteří poukázali na to, že Alliance vyžádala svobodu ve prospěch katolíků ve Švédsku a že i ve Francii je plná svoboda, a sám pak ministrpresident Waddigton patří k církvi Fischově, a ta je svobodná, státem neuznaná.

Deputace byla laskavě propuštěna u vědomí,

že císař František Josef nařídí, čeho třeba, aby utištěným dostalo se svobody potřebné. Za tím týden za týdnem ubíhal, a úřadové své počínání nezměnili. Ještě 30. list. bylo jedno shromáždění rozehnáno, ač už 1. listp. ev. vrchní církevní radě a místodržitelství českému sdělilo ministerstvo, že rekurrentům nemůže se zakazovati provozování náboženství v domě s pozvanými hosty s vyloučením dítek ke škole povinných náležejících k některé zákonně uznané církvi. Ve Východních pak Čechách ještě v lednu 1880 hejtman Malovec narozené dítě rodičům náležejícím svobod. ev. církvi katolicky pokřtiti nařizoval.

Ale konečně přec i nižším úřadům dostalo se vyrozumění, že útisk přestati má, a rekursy proti vyměřeným trestům byly většinou převážnou příznivě vyřízeny. K útiskům patřilo i vyloučení z gymnasia Aloise Adlofa. Ministerstvo nařídilo, že čeští žáci mají choditi na nábož. vyučování ke Košutovi. Adlof žádal samého Košuta, aby ho sprostil a udal mu také příčinu, že pro svědomí nemůže k němu chodit na vyučování, poněvadž znovuzrození odepírá. Když nic neprosnělo, ohlásil odstup v listop. 1879., a v lednu 1880. oznámil mu ředitel vynesení zemské školní rady, že žák bezkonfesijní musí býti vyloučen. Ale Adlof odvolal se k ministerstvu,

které po půllétě vyloučení zrušilo, tak že na jiném gymnasiu studia svá dokončiti mohl s všelikými svízely a útrapami.

Dne 1. února oznámil ve shromáždění Adams, že svoboda je vyhlášena ministerským výnosem ze dne 8. pros. 1879. (č. 15169). Ministr uznal: »že se Vám (Adamsovi a Horkému) jakožto přívržencům zákonem neuznaného vyznání⁷⁴ nemá zabraňovati ve smyslu čl. 16. státního zák. zákona ze dne 21. prosince 1867 dovolené provozování náboženství v domě ve schůzích se zvláště k tomu zvanými hostmi (mimo děti z uznaných církví školou povinné), jakož i za možné prohlášeno pořádat veřejná shromáždění dle zák. ze dne 15. listp. 1867. za účelem náboženských přednášek anebo pobožností.«

Svobody bylo nyní hojně a s vděčným srdcem používáno. Shromážděními byly vyplněny vsecky večery kromě sobotního. V ned. več. na Žižkově, v Holešovicích, v pondělí tamtéž, v úterý na Letné u Adamsů velice požehnaná shromáždění hluboká, která sloužila k vzrůstu v poznání a milosti; ve středu v Karlíně, ve čtvrtek německé shromáždění u Clarků na Vinohradech, v pátek modl. hodiny na

⁷⁴ Václav Horký členem církve naší nebyl. Nikdy také z ref. církve nevystoupil. Pomáhal však vybojovávat svobody naše a oznamovával shromáždění, když ještě odbývána bývala v ulici Bartolomějské.

Žižkově a v Holešovicích. V neděli dopoledne u Clarků na Vinohradech, odp. pak v ulici Karoliny Světlé (tehdá Poštovské) veřejné shromáždění v Škotském sále, které se vždy policii oznamovalo.

Radost byla veliká, a modlitby vstupovaly k nebi za obživení národu jakož i vděčné prosby za císaře a krále, který nedopustil, aby pronásledováni byli věřící poddaní jeho. Ovšem i noviny všimly si zápasu o svobodu. Nejvyšší kruhy těžce nesly, že pronásledování hledali pomoci prostřednictvím Ev. Alliance, na místě co by se byli přímo na panovníka obrátili. Ve vládních novinách (Presse) bylo nelibě protestováno proti jednání Alliance. Ministr Conrad v říšské radě odpovídaje na interpellaci sup. Haase 19. bř. 1880. popřel, že se tu »nedá soudit na nějaké »pronásledování« se strany úřadů, jak se v dotyčných stížnostech uvádí. Ministerským rozhodnutím vyhovělo se prý úplně požadavkům dotyčných jinověrců, pokud se daly zákonem odůvodnit a vláda hledíc k stížnostem předneseným od Evangelické Alliance osvědčila, že v tomto jako i v četných jiných případech, daleko vzdálena je každé netolerantní anebo zlomyslné tendence, a že vždy připouští i takovým náboženským názorům, které formálního zákonního uznání nedošly, dokud se se státním pořádkem shodují, každou zá-

kenem nějak dovolenou úlevu.* Vlivem Šubertovým i český tisk (Nár. Listy) svou netečnost odložil.⁷⁵

XI.

Krok Evanj. Alliance měl ovšem i na povahu vnitřní celého hnutí veliký vliv. Ukázalo se mimo jiné, že oficiální zástupcové církve evangelické nejsou s hnutím srozumění. Sám císař pán naznačil, že útisk zavinily protestantské úřady. Byl to jmenovitě farář Košut, jenž stálými udáními a žalobami světské rámě ku pomoci vyzýval proti nenáviděnému Šubertovi, dále kšelský farář a senior obvodu pražského Josef Kubeš, dále superintendent Veselý byl starým odpůrcem Balcarovým a všech jiných, konečně i vrchní církevní rada nedbajíc lepšího mínění Dr. H. z Tardy stála proti nám, jako stála i proti čáslavskému návrhu na zřízení církve. Ukazovalo se, že mužové reforem žádostiví se svými názory neprorazí, ba že Košut, o jehož odstranění usilovali, má upevněné postavení jak superintendencí, tak seniorem,

⁷⁵ O této době útisků vyšel spis 1881.: Petice podaná z Čech evangelické aliancí r. 1879. spolu s pamětním spisem pana J. Thompsona z Berlína. Zpráva deputace vyslané od evangelické alliance do Vídně 1879.

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)